

Sikta framåt, satsa på utbildning!

För att hälso- och sjukvården ska klara framtidens utmaningar behövs välutbildad personal med förmåga att ständigt värdera sin kunskap, lära nytt och lära om.

Det egna lärandet och undervisning av kollegor måste prioriteras i verksamheten. Pedagogisk kompetens och engagemang i undervisningen behöver uppvärderas och bli meriterande.

Framtidens hälso- och sjukvård står, som många konstaterat, inför nya utmaningar. Exempel på dessa utmaningar är en åldrande befolkning med ökande vårdbehov, snabb teknisk och farmakologisk utveckling som erbjuder nya möjligheter och kräver prioriteringar och etiska överväganden och fler välinformerade, drivna patienter som ställer större krav på ett individualiserat bemötande i hälso- och sjukvården.

Förändringarna innebär att rollen som läkare måste utvecklas. Självfallet består läkarrollens kärna att med förankring i vetenskap och beprövad erfarenhet bota, lindra, trösta och aldrig skada. Det enda vi med säkerhet vet om framtiden är att världen förändras och vi läkare med den.

Hur ska vi då kunna förbereda studenter, AT- och ST-läkare för framtiden?

Redan under läkarutbildningen måste studenter lära sig att kritiskt granska kunskap och få en förståelse för behovet av livslångt lärande, insikter som måste fortsätta utvecklas under AT och ST. Detta ställer stora krav på handledare, lärare och på pedagogiken som tillämpas i både grund- och vidareutbildning.

Under året har läkarutbildningens framtid debatterats flitigt i Läkartidningen och andra forum mot bakgrund av den pågående utredningen. Grunddragen i förslaget som ska presenteras av utredaren Stefan Lindgren vid årsskiftet har redan aviserats.

Läkarutbildningen kommer att föreslås bli sexårig och ligga till grund för läkarlegitimation. AT försvinner i sin nuvarande form. Frågan om en BasT (bastjänstgöring) som introduktion till ST kvarstår.

En läkarutbildning som leder direkt till legitimation ställer nya krav på universiteten. Fler kliniskt aktiva läkare måste därför rekryteras.

MSF:s handledningsenkät från 2011 visade stora brister i handledningen av medicine kandidater. Endast knappt 10 procent

av studenterna hade en namngiven handledare på samtliga kliniska placeringar och bara 30 procent angav att de fått feedback på utförda praktiska uppgifter.

Hoppe och Kiessling (LT nr 9/2012) studerade unga svenskutbildade läkare och konstaterade att nyutexaminerade läkare känner sig oförberedda på teamarbete och hantering av mer komplexa situationer.

Enkäten påvisade också stora kvalitetskillnader beroende på enskilda handledare. Utbildningskvaliteten upplevdes slumpmässig. Det finns brister i den kliniskt praktiska utbildningen av läkarstudenter, brister som måste åtgärdas.

I de diskussioner som förs kring utbildningskvaliteten i läkarutbildningen, AT och ST saknas fokus på hur kvalitet ska stimuleras. Utbildningar bör kvalitetsgranskas, men det krävs ett tydligt förändringsmandat från huvudmännen för att åstadkomma förbättringar. För att uppnå hög kvalitet måste utbildning och handledning framför allt få ta tid. Det gäller både för den som ska handledas och för den som ska handleda.

Utbildning måste få en given plats i hälso- och sjukvården och jämte sjukvård och forskning ses som en del av produktionen. De kliniskt aktiva läkare och forskande läkare som i dag prioriterar undervisning och besitter pedagogisk kompetens bör uppmärksammas för att stimulera andra till engagemang.

Det räcker inte med att pedagogisk kompetens finns med bland lönekriterierna, även om det är ett steg i rätt riktning. Pedagogiska kvalifikationer måste bli reellt meriterande för den enskilde individen.

I Uppsala antas nu de första AT-läkarna till en pedagogisk AT. Syftet är att öka den pedagogiska kompetensen bland unga läkare och tydliggöra utbildning som en egen karriärväg. Liknande projekt diskuteras på andra universitetsorter på AT- och ST-nivå och markerar en tydlig vilja att prioritera och premiera utbildning.

Incitament krävs på både individ- och verksamhetsnivå. Kliniker och sjukhus som tillhandahåller utbildning, vidareutbildning och fortbildning av hög kvalitet måste identifieras och premieras.

Utbildning som kvalitetsindikator inom hälso- och sjukvårdssystemet kopplat till ekonomiska resurser skulle tala sitt tydliga språk och visa vägen framåt. ■

»Pedagogisk kompetens och engagemang i undervisningen behöver uppvärderas och bli meriterande.«

Emma Spak
ordförande i Sveriges yngre läkares förening och ledamot i centralstyrelsen
emma.spak@sylf.se

Varje vecka skriver representanter för Sveriges läkarförbund.